

Marek Owsianny

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

***Multi-Club Ownership* jako forma naruszenia konkurencji we współczesnym sporcie¹**

STRESZCZENIE Artykuł poświęcony został zjawisku gromadzenia praw własności klubów sportowych, jako przedsiębiorstw w branży sportowej. Praktyki tego typu określa się współcześnie jako mechanizm „wielowłasności”, a ściślej Multi-Club Ownership. Ich skutkiem jest ograniczenie konkurencji pomiędzy takimi podmiotami na poszczególnych rynkach. Działania podejmowane w ramach tego mechanizmu dotyczą podmiotów gospodarczych, które w dużym uogólnieniu można nazwać zespołami sportowymi. W zależności od specyfiki poszczególnych dyscyplin sportu, mogą być to kluby sportowe bądź inni uczestnicy rywalizacji sportowej, jak np. zespoły w wyścigach Formuły 1. Podstawową negatywną konsekwencją stosowania mechanizmu Multi-Club Ownership jest naruszenie równowagi pomiędzy wspomnianymi uczestnikami rywalizacji sportowej, stworzenie nieuzasadnionej przewagi niektórych z nich nad innymi oraz wypaczenie fundamentalnych zasad sportu, tj. jego uczciwości i nieprzewidywalności rezultatów sportowych.

SŁOWA KLUCZOWE sport, klub sportowy, własność, konkurencja, prawo konkurencji, prawo antymonopolowe

Multi-Club Ownership as a form of anti-competitiveness in modern sports

SUMMARY The article is devoted to the phenomenon of accumulating property rights of sports clubs as enterprises in the sports industry. Such practices are currently referred to as the „multi-ownership” mechanism, or more precisely, Multi-Club Ownership. Their effect is to limit competition between

¹ Artykuł powstał w ramach realizacji grantu: „Corporate Power in Global Governance” przyznanego przez UMK w ramach programu Uczelnia Badawcza – Inicjatywa Doskonałości.

such entities on individual markets. Actions undertaken within the framework of such a mechanism concern economic entities, which in broad generalization can be called sports teams. Depending on the specificity of individual sports disciplines, these may be sports clubs or other participants in sports competition, such as teams in Formula 1 races. The basic negative consequence of using the Multi-Club Ownership mechanism is to disturb the balance between the aforementioned participants in sports competition, to create an unjustified advantage of some of them over others and to distort the fundamental principles of sport, i.e. its fairness and the unpredictability of sports results.

KEYWORDS sport, sports club, ownership, competition, competition law, antitrust law

Współcześnie sport nie powinien być interpretowany wyłącznie jako trudna do zdefiniowania forma ludzkiej aktywności. Za sprawą postępującej komercjalizacji stał się on dziedziną, w której wykształciło się wiele rynków² (np. rynek praw telewizyjnych czy rynek transferowy) bądź mniej oczywistych sfer konkurencji między zaangażowanymi podmiotami. Obecnie sport jest branżą, dla której konkurencja jest immanentna i nieodzowna, i nie wiąże się już ona wyłączenie ze zmaganiem sportowymi. W zależności od konkretnej przestrzeni rywalizacji, zaangażowane podmioty konkurują ze sobą w odmienny sposób, a uczciwość takiego konkurowania może być różnorako zagrożona. Jednym z zagrożeń dla sprawiedliwości i wiarygodności konkurencji w sporcie jest zjawisko *Multi-Club Ownership*. W Polsce jeszcze ono nie występuje, jednakże stan ten może ulec zmianie praktycznie w każdym momencie.

Mechanizm „wielowłasności” klubów sportowych – *Multi-Club Ownership* (dalej: MCO), wiąże się właśnie z podstawowym ograniczeniem konkurencji. Poprzez wykorzystanie kapitału przez zamożne osoby fizyczne³, prawne, a nawet państwowe⁴, gromadzone są prawa umożliwiające kontrolę nad funkcjonowaniem wspomnianych podmiotów, głównie klubów sportowych i im podobnych. Innymi słowy MCO zaistnieje, gdy jeden podmiot gospodarczy posiada prawo własności udziałów i rzeczywiście kontrolę nad dwoma lub więcej klubami

² Posiadających cechy rynku właściwego, ale nie tylko. Na przykład, funkcjonowanie rywalizacji w danej dyscyplinie posiada tego typu cechy i w toku swego działania kształtuje się monopol naturalny. Odminną charakterystykę ma tymczasem rynek sprzętu sportowego. (Por. M.K. Kolasiński, *Characteristics of sport-related relevant markets and their consequences*, „European Competition Law Review” 2019, vol. 40, iss. 12, s. 599-601).

³ Np. Rolanda Duchâteleta – belgijskiego biznesmena i senatora, Vincenta Tana – malezyjskiego biznesmena (którego majątek czasopismo Forbes oszacowało w 2010 r. na kwotę 1,6 mld dolarów) czy członków rodziny Pozzo – włoskich biznesmanów.

⁴ Np. *Public Investment Fund* z Arabii Saudyjskiej czy *Qatar Sports Investments* z Kataru.

sportowymi funkcjonującymi na danym rynku sportowym⁵. Funkcjonowanie MCO uzależnione jest ściśle od organizacji i struktury rozgrywek sportowych, w których zespoły rywalizują. W ten sposób może dochodzić do wypaczenia istotnych idei sportu, jak np. równości szans czy transparentność w rywalizacji sportowej. Zasady te nie powinny być ograniczane swobodami związanymi z działalnością gospodarczą w sporcie, gdyż wówczas utraciłby on swój sens.

Mechanizm MCO ma zróżnicowany charakter, w zależności od sposobu zorganizowania rywalizacji sportowej. W północnoamerykańskim modelu organizacji sportu, funkcjonującym głównie w Stanach Zjednoczonych, MCO przybiera formę „pionowej koncentracji”, w której czołowe przedsiębiorstwa medialne pozyskują pakiety praw własności zespołów różnych dyscyplin sportu, traktując je jako dostarczyciela treści atrakcyjnej dla widzów. W takim ujęciu sport traktowany jest jako forma rozrywki i platforma do osiągania zysków z wpływów reklamowych. Z kolei w europejskim modelu organizacji sportu, który w skali światowej jest bardziej powszechny, koncentracja praw własności klubów sportowych przebiega poziomo, tj. w ramach jednej dyscypliny sportu⁶. „Koncentracja pozioma” w ramach MCO, stanowi więc główne zagrożenie dla uczciwości konkurencji w sporcie.

20 sierpnia 1999 r. *Court of Arbitration for Sport* (dalej: CAS) wydał orzeczenie arbitrażowe, które wydawałoby się w klarowny sposób określało schemat mechanizmu MCO⁷. Jednocześnie uznawało go za praktykę naruszającą zasady uczciwej konkurencji. Wbrew stanowisku CAS wynikającemu z powyższego orzeczenia, praktyki spełniające kryteria MCO są faktycznie wciąż stosowane w sporcie, a zwłaszcza w piłce nożnej. Niniejszy artykuł ma na celu: określenie zjawiska MCO i omówienie przykładów takich praktyk, analizy potencjalnego zagrożenia dla uczciwości konkurencji, jaki z niego wynika oraz sposobów przeciwdziałania MCO, przy uwzględnieniu związanych z tym kontrowersji.

⁵ D. Bocchieri, *Multi-Club Ownership in Football as Diversification of the Business Portfolio*, Calcio e Finanza (31.05.2017), <https://en.calcioefinanza.com/2017/05/31/multi-club-ownership-football-rising-business-strategy/> [dostęp: 20.05.2025].

⁶ Zob. T.K. Quansah, Ch. Breuer, *Multi-club ownerships (MCOs): a critical analysis of transfer dynamics and sports integrity*, „European Sport Management Quarterly” 2025, vol. 25, iss. 6, s. 1009–1032, <https://doi.org/10.1080/16184742.2025.2474581> [dostęp: 14.05.2025].

⁷ Warto zaznaczyć, że dorobek orzecznictwa CAS jest w tej materii bardzo skromny. Próżno również poszukiwać podobnych rozstrzygnięć arbitrażowych, w bazie orzeczeń *Basketball Arbitral Tribunal* (dalej: BAT).

Szczególny charakter konkurencji we współczesnym sporcie i sposób funkcjonowania mechanizmu MCO

Przede wszystkim należy podkreślić, że konkurencję w branży sportowej można interpretować w kontekście sportowym *sensu stricto* oraz w prawnym. Co równie istotne, oba te konteksty pozostają w związku ze sobą, przy czym, to ewentualne naruszenia konkurencji na tle prawnym będą oddziaływały na stan konkurencji sportowej, a nie odwrotnie. Dla osiągnięcia zysków w wymiarze biznesowym niezbędne jest skuteczne konkurowanie zarówno na płaszczyźnie sportowej, jak i prawnej. Innymi słowy oba te aspekty przemawiają oraz wpływają na poziom rentowności sportowych przedsięwzięć gospodarczych.

Konkurencja w kontekście sportowym jest ściśle związana z rywalizacją w konkretnej dyscyplinie. Z tego względu jej natura będzie każdorazowo uzależniona od specyfiki danego sportu. Niekiedy jej charakterystyka może być nieoczywista. W niektórych przypadkach, konkurencja w ramach rywalizacji sportowej może uzewnętrzniać wręcz sytuacje paradoksalne. W piłce nożnej na przykład główną przeszkodę do przezwyciężenia, w toku rywalizacji, stanowią (w dużym uproszczeniu): umiejętności, strategia i forma sportowa zespołu przeciwnego. Z kolei w kolarstwie szosowym (uprawianym zarówno indywidualnie, jak i zespołowo) dochodzi do wykształcenia się grup kolarzy, tj. peletonu i „ucieczki”. W każdym z tych zgrupowań, zawodnicy zmagają się nie tylko ze sobą nawzajem, ale także z oporem powietrza. W celu przezwyciężenia sił przyrody podejmują oni współpracę w warunkach rywalizacji sportowej. Jest to dla nich korzystniejsze, niż zmaganie się z oporem powietrza w pojedynkę. Taka strategia umożliwi zawodnikom wspólne tworzenie swego rodzaju tunelu aerodynamicznego lub dzielenia się trudem przełamywania oporów powietrza przez cykliczne zmiany na czele zgrupowania.

Na gruncie prawnym konkurencja w sektorze sportowym jest praktycznie wolna od opisanych wyżej form współpracy. Należy wręcz podkreślić, że w tym kontekście MCO jest praktyką, która ma na celu utrudnienie konkurowania innym podmiotom na danym rynku sportowym, a nie ułatwienie. Zasadniczo wpływ każdego podmiotu na rynek powinien być jak najbardziej równomierny. MCO natomiast powoduje, że stosujący go rozszerza wpływ własny i równocześnie ogranicza pozycję pozostałych jego uczestników. Istotą takich operacji jest kumulowanie praw niezbędnych do zarządzania określonymi klubami sportowymi jako osobami prawnymi.

W sektorze sportowym konkurencja w wymiarze prawnym nie jest więc motywowana interesem czysto sportowym (*purely sporting interest*). Istnienie takiego interesu wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE), w orzeczeniu rozstrzygającym sprawę Bruno N.O. Walrave i Longinus J. N. Koch przeciwko *Association Union Cycliste Internationale* (dalej: UCI). Skład orzekający odróżnił interes czysto sportowy od interesu wynikającego z prowadzenia działalności gospodarczej i wyłączył go z zakresu ochrony wynikającej ze wspólnotowego prawa konkurencji⁸. Pogląd ten był podkreślany także w szeregu późniejszych wyroków TSUE dotyczących sportu.

Z perspektywy podmiotu gromadzącego (kumulującego) prawa niezbędne do zarządzania określonymi klubami sportowymi, przedstawiać one będą realną wartość i stanowić zabezpieczenie własnych interesów, przede wszystkim gospodarczych. Interes sportowy powinno się postrzegać jako wtórny, a w najlepszym wypadku jako skorelowany z interesem gospodarczym. Prawami, o których mowa są wyrażone w formie udziałów prawa własności. Mają one rzeczywiste przełożenie na sterowanie działalnością klubów sportowych jako przedsiębiorstw.

Ponadto zastosowanie MCO, oprócz ograniczenia poziomu konkurencji na rynkach sportowych, sprzyja realizacji innych strategii, zmierzających do maksymalizacji zysków. Można w tym kontekście wskazać system „gromadzenia i przenoszenia” (oryg. *the retain and transfer system*), który dotyczy zarządzania kontraktami zawodniczymi⁹. Zawodnicy są w nim zrównywani z dobrami materialnymi (*quasi* środkami trwałymi) i traktowani w sposób instrumentalny¹⁰. Źródłem zysku, osiąganego przez kluby sportowe ze stosowania systemu „gromadzenia i przenoszenia”, jest obrót tzw. prawami federacyjnymi¹¹ (*federative rights*) oraz związanymi z nimi (wynikającymi z nich) prawami gospodarczymi, na sportowych rynkach transferowych.

⁸ Wyrok TSUE z 12 grudnia 1974 r., C-36/74, ECLI:EU:C:1974:140, pkt 8.

⁹ D. Thomas, *The retain and transfer system*, [w:] *Handbook On The Economics of Sport*, red. W. Andreff, S. Szymanski, Cheltenham – Northampton 2006, s. 630-635.

¹⁰ R. Blanpain, *Legal Status of Sportsmen and Sportswomen Under International European and Belgian National and Regional Law*, Haga – Londyn – Nowy Jork 2003, s. 5-7.

¹¹ Prawami ściśle związanymi z branżą sportową, które najprościej rzecz biorąc umożliwiają korzystanie, najczęściej w sposób wyłączny, z usług świadczonych przez sportowców.

Współczesne rynki sportowe oraz cecha ich „otwartości”

Wspomniane wyżej sportowe rynki transferowe są rodzajem współczesnych rynków sportowych. Stanowią one przestrzeń zastosowania mechanizmu MCO. Specyfika sportu powoduje, że niektóre rynki sportowe są tworem zupełnie wyjątkowymi, które poza sektorem sportowym (a niekiedy nawet konkretną dyscypliną) nie istnieją, albo są trudno zastępowalne. Na przykład, przyglądając się bliżej rynkowi praw do transmisji telewizyjnych z zawodów sportowych, nadawcy przeważnie są szczególnie zainteresowani posiadaniem praw do transmisji konkretnych rozgrywek ze względu na ich popularność. Przez to prawa te stają się trudno zastępowalne zarówno w porównaniu z innymi rozgrywkami, a nawet audycjami spoza branży sportowej.

Rynki sportowe można klasyfikować pod różnymi kątami. Na płaszczyźnie terytorialnej możliwe jest wyszczególnienie rynków międzynarodowych, krajowych oraz regionalnych. Z uwagi na przedmiot obrotu, można mówić np. o: rynkach transferowych, obrotu sprzętem sportowym czy prawami do transmisji telewizyjnych. Ponadto ze względu na charakter rywalizacji sportowej, rynkami sportowymi mogą być poszczególne ligi czy różnego rodzaju turnieje¹².

„Otwartość” jest cechą rozgrywek sportowych¹³. Czynnikiem ten, według Louisa P. Caina i Davida D. Haddocka, kształtuje relacje między osobami prawnymi w sporcie. Dotyczy ona dostępu do udziału w rywalizacji sportowej oraz sposobu funkcjonowania i ewolucji danych rozgrywek. Jednocześnie „otwartość” rozgrywek zwiększa prawdopodobieństwo, aby zespoły kontrolowane przez podmiot (kumulujący) przystąpiły do rywalizacji lub konkurencji na tym samym rynku sportowym. Przykładem takiej zależności między „otwartością” rozgrywek a MCO może być udział dwóch klubów sportowych, będących własnością jednego podmiotu, w turnieju międzynarodowym, który cechuje większa „otwartość” niż rozgrywki prowadzone przez różne krajowe federacje sportowe. W turniejach międzynarodowych rywalizacja klubów sportowych przeważnie układana jest losowo. Oznacza to, że podmiot dysponujący prawami własności do więcej niż jednego klubu uczestniczącego w turnieju, zwiększa swoje szanse

¹² Zob. J.P. van den Brink, *EC Competition Law And the Regulation of European Football*, „Sports Lawyers Journal” 2000, vol. 7, s. 112.

¹³ Zasadniczo „otwartość” odnosi się do systemów organizacji struktur ligowych, tj. tzw. systemu bezspadkowego (*closed-entry structure*) oraz opartego na tzw. „spadkach” i awansach (*promotion-and-relegations system*).

na osiągnięcie ostatecznego sukcesu i wynikających z tego tytułu benefitów. Bez znaczenia jest możliwość wystąpienia sytuacji, w której kluby będące własnością tego samego podmiotu, rywalizować będą bezpośrednio ze sobą¹⁴.

Wybrane przypadki stosowania mechanizmu MCO

Orzeczenie w sprawie AEK Athens i SK Slavia Prague przeciwko *Union of European Football Associations* (dalej: *UEFA*)

Wspomniane na początku tego artykułu orzeczenie CAS z 20 sierpnia 1999 r. dotyczy sporu pomiędzy *AEK Ateny* (dalej: *AEK*) i *SK Slavia Praga* (dalej: *Slavia*) a *UEFA*. Jego sednem było posiadanie prawa własności obu klubów przez angielską spółkę akcyjną *ENIC plc*. Zostały one nabyte w 1997 r. i były to prawa niewyłączne, ale w obu przypadkach większościowe. Udziały wynosiły odpowiednio: 78,4% i 53,7%. 24 lutego 1998 r., z intencji *ENIC plc* doszło do pierwszego spotkania z *UEFA* w sprawie niesprecyzowanego ówczesnie MCO. Mimo nieprecyzyjnego stanowiska władz piłkarskich, mechanizm ten już w tamtym okresie budził wątpliwości na gruncie etycznym¹⁵.

Ostatecznie 19 maja 1998 r. Komitet Wykonawczy *UEFA* przyjął wobec praktyki MCO zasadę, która stała się przedmiotem sporu, tzw. *Contested Rule*. Zatytułowano ją: „Uczciwość rozgrywek klubowych *UEFA*: Niezależność klubów”. Zgodnie z jej brzmieniem:

Ochrona integralności sportowej rozgrywek klubowych *UEFA* ma fundamentalne znaczenie. Aby osiągnąć ten cel, *UEFA* zastrzega sobie prawo do interwencji i podjęcia odpowiednich działań w każdej sytuacji, w której okaże się, że ta sama osoba fizyczna lub prawna jest w stanie wpłynąć na zarządzanie, administrację i/lub wyniki sportowe więcej niż jednego zespołu uczestniczącego w tych samych rozgrywkach klubowych *UEFA*.

[oryg. *It is of fundamental importance that the sporting integrity of the UEFA club competitions be protected. To achieve this aim, UEFA reserves the right to intervene*

¹⁴ L.P. Cain, D.D. Haddock, *Similar Economic Histories, Different Industrial Structures: Transatlantic Contrasts in the Evolution of Professional Sports Leagues*, „The Journal of Economic History” 2005, vol. 65, nr 4, s. 1117-1119.

¹⁵ Wyrok CAS z 20 sierpnia 1999 r., 98/200, <http://jurisprudence.tas-cas.org/Search/results.aspx> s. 2, [dostęp: 20.05.2025].

and to take appropriate action in any situation in which it transpires that the same individual or legal entity is in a position to influence the management, administration and/or sporting performance of more than one team participating in the same UEFA club competition.]¹⁶.

Blisko dwa lata od pierwszego spotkania pomiędzy *ENIC plc* i UEFA, *Contested Rule* została zaskarżona do Komisji Europejskiej (dalej: KE). *ENIC plc*, jako strona skarżąca, zarzuciła naruszenie norm prawa konkurencji wyrażonych obecnie w treści art. 101 i 102 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Skarga ostatecznie została odrzucona, a KE zajęła zbliżone stanowisko do CAS¹⁷.

ENIC plc oparła swą skargę na założeniu, że rynek inwestycji kapitałowych w kluby piłkarskie w Europie ma charakter rynku właściwego. W tym kontekście strona skarżąca zakwalifikowała po stronie popytu kluby piłkarskie poszukujące kapitału i/lub inwestycji, a po stronie podaży osoby fizyczne lub korporacje zainteresowane inwestowaniem w europejskie kluby piłkarskie. Zdaniem *ENIC plc*, to kluby piłkarskie konkurują na tym rynku o dostęp do kapitału, a nie odwrotnie. Ponadto oprócz rynku właściwego inwestycji kapitałowych w kluby piłkarskie, *ENIC plc* określiła też rynki pomocnicze, tj.: rynek zawodników (transferowy), rynek sponsoringu, rynek *merchandisingu*, rynek praw medialnych i rynek przychodów z dnia meczowego. Na wszystkich tych rynkach, zgodnie ze złożoną skargą, reguły ustanowione przez UEFA miały rzekomo powodować znaczne ograniczenia i zakłócenia konkurencji zarówno w sposób faktyczny, jak i potencjalny¹⁸.

W ocenie KE napisano, że *ENIC plc* oparła swoją skargę na definicji rynku przyjętej przez CAS w orzeczeniu arbitrażowym w sprawie *AEK i Slavia przeciwko UEFA*, ale nie wprost. Dla *ENIC plc* bowiem stroną popytową była w rzeczywistości strona podażowa z ww. rozstrzygnięcia i odwrotnie. KE zauważyła, że rynkiem właściwym w rozumieniu CAS jest „rynek udziałów własnościowych w klubach piłkarskich zdolnych do przejmowania udziału w rozgrywkach UEFA”, który obejmuje po stronie podaży potencjalnych sprzedawców udziałów własnościowych. Na tej podstawie CAS uznał ten rynek jako wąski, gdyż „ze względu na specyfikę sektora piłkarskiego, inwestycje w kluby piłkarskie nie wydają się być wymienne z inwestycjami w innych przedsiębiorstwach, a nawet w innych

¹⁶ Tamże, s. 3.

¹⁷ Decyzja KE z 25 czerwca 2002 r., COMP/37 806, dostępna w: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/37806/37806_7_3.pdf pkt 1, 48, [dostęp: 20.05.2025].

¹⁸ Tamże, pkt 10-12.

przedsiębiorstwach zajmujących się rekreacją”¹⁹. W literaturze *Contested Rule* oceniono nie jako regulację wypaczającą konkurencję, lecz jako gwarant uczciwej i transparentnej rywalizacji sportowej²⁰.

Rozstrzygając sprawę *AEK i Slavia* przeciwko *UEFA*, oprócz analizy natury rynków sportowych, panel arbitrażowy słusznie podkreślił, że:

(...) zakładając nawet, że żaden z właścicieli, dyrektorów lub kierowników kilku klubów nigdy nie spróbuje bezpośrednio manipulować wynikami meczów między nimi lub złamać prawa, Panel jest zdania, że zagadnienie uczciwości, jak zdefiniowano, musi nadal być badane w szerszym kontekście całego sezonu i całej rywalizacji piłkarskiej. W skrócie, Panel spostrzegł, że główny problem leży w całokształcie trzech kwestii wymagających dalszych analiz tj.: alokacji zasobów przez właścicieli pośród ich kluby, zarządzaniem posiadanymi klubami w świetle meczu pomiędzy nimi oraz interesów klubów trzecich

[oryg. (...) *even assuming that no multi-club owner, director or executive will ever try to directly fix the result of a match between their clubs or will ever break the law, the Panel is of the opinion that the question of integrity, as defined, must still be examined, also in the broader context of a whole football season and of a whole football competition. In short, the Panel finds that the main problem lies in the aggregate of three issues that need further analysis: the allocation of resources by the common owner among its clubs, the administration of the commonly owned clubs in view of a match between them, and the interest of third clubs.*]²¹.

Działalność *Red Bull GmbH* w sporcie

W kontekście stanowisk CAS oraz KE w związku ze sprawą *AEK i Slavia* przeciwko *UEFA* na szczególną uwagę zasługuje obecna aktywność firmy *Red Bull GmbH* (dalej: *RB*) w sporcie. Oprócz zakrojonego na szeroką skalę sponsoringu w dyscyplinach zespołowych i indywidualnych oraz promocji niszowych odmian sportu²²,

¹⁹ Tamże.

²⁰ I. Cherpillod, J. de Dios Crespo Pérez, *Club Ownership*, [w:] *CAS and Football: Landmark Cases*, red. A. Wild, Haga 2012, s. 18-28.

²¹ Wyrok CAS z 20 sierpnia 1999 r., 98/200, <http://jurisprudence.tas-cas.org/Search/results.aspx> pkt 31. [dostęp: 20.05.2025].

²² Jako sponsor *RB* zaangażowana jest np. w drift samochodowy, *skydiving*, akrobacje powietrzne czy MTB.

RB posiada również prawo własności kilku zespołów sportowych. Tytułem dygresji należy nadmienić, że działalność podobną do RB, prowadzą inne podmioty, jak np. *City Football Group* (dalej: CFG) czy *Pacific Media Group* (dalej: PMG).

W Formule 1, są to: *Oracle Red Bull Racing* (dalej: RBR) oraz *Visa Cash App Racing Bulls Formula One Team* (dalej: VCARB). Pierwszy powstał po zakupie w 2004 r. od koncernu *Ford Motor Company* zespołu *Jaguar Racing* i firmy *Cosworth Racing* (produkującej jednostki napędowe do bolidów). VCARB powstało tymczasem po nabyciu *Minardi F1 Team* przez RB. Warto zauważyć, że w tym przypadku celem RB było stworzenie zespołu młodzieżowego, który rywalizowałby na szczeblu Formuły 1. Co niezwykle istotne, RB związana była wówczas umowami zatrudnienia ze zbyt dużą liczbą kierowców. Inwestycja we VCARB poskutkowała zarówno nowymi miejscami w wyścigach, jak i większym wpływem na postanowienia umowy pomiędzy właścicielami zespołów wyścigowych w Formule 1 i *Fédération Internationale de l'Automobile* (tzw. *Concorde Agreement*).

Tabela 1. Kluby piłkarskie będące własnością *Red Bull GmbH* (stan na rok 2025)

Nazwa podmiotu	Uzyskanie prawa własności	Poprzedni podmiot	Sposób nawiązania stosunku cywilnoprawnego
<i>FC Red Bull Salzburg</i> (dalej: <i>RBSalzburg</i>)	6.04.2005 r.	<i>SV Austria Salzburg</i>	Przejęcie 100% akcji
<i>New York Red Bulls</i>	9.03.2006 r.	<i>New York/New Jersey MetroStars</i>	Umowa z MLS o zakupie praw do zespołu od <i>Anschutz Entertainment Group</i> i zmianie jego nazwy
<i>Red Bull Ghana</i>	17.09.2007 r.	Brak danych	Brak danych
<i>RasenBallsport Leipzig e. V.</i> (dalej: <i>RBLipsk</i>)	19.05.2009 r.	<i>SSV Markranstädt</i>	Wykupienie licencji do udziału w rozgrywkach <i>Oberligi</i> (tj. 5 poziomu rozgrywkowego w Niemczech)
<i>FC Liefering</i>	1.07.2012 r.	<i>USK Anif</i>	Klub filialny <i>RBSalzburg</i>
<i>Red Bull Bragantino</i>	5.04.2019 r.	<i>Clube Atlético Bragantino / Red Bull Brasil</i>	Po fuzji dwóch klubów
<i>Paris FC</i>	Brak danych	-	15 % udziałów

Źródło: opracowanie własne.

W ramach mechanizmu MCO, działalność RB jest jeszcze wyraźniejsza w piłce nożnej. Na szczególną uwagę zasługuje w tym przypadku działalność *RBLipsk* oraz *RBSalzburg*. Pierwszy z tych klubów, od sezonu rozgrywkowego

2017/2018 do chwili obecnej, corocznie występuje w rozgrywkach *UEFA* o nazwie *Champions League* lub *European League*. *RBSalzburg* również występuje nieprzerwanie w jednych lub drugich z ww. rozgrywek od sezonu rozgrywkowego 2016/2017. Co jednak najistotniejsze, w sezonie 2018/2019, *RBLipsk* i *RBSalzburg* znalazły się w jednej grupie, w fazie grupowej *European League* i bezpośrednio rywalizowały ze sobą²³. W kontekście rozstrzygnięcia w sprawie *AEK* i *Slavia* przeciwko *UEFA* sytuacja taka wydaje się nieprawdopodobna. W tamtym sezonie oba zespoły zajęły odpowiednio trzecie i pierwsze miejsce w zmaganiach grupowych.

Przykład *RBLipsk* oraz *RBSalzburg* z sezonu 2018/2019 jest bliźniaczy do stanu faktycznego w sprawie *AEK* i *Slavia* przeciwko *UEFA*. *RB* natomiast, jako właściciel obu klubów, miało większy wpływ na rywalizację sportową niż *ENIC plc*, blisko dwie dekady wcześniej. W tym przypadku istniały większe szanse, że któryś z kontrolowanych *RB* klubów, będzie kontynuować grę w kolejnych fazach turnieju. Uwzględniając pozycje *RBLipsk* i *RBSalzburg* w tabeli grupowej, nie stało się tak wyłącznie ze względu na szczybel rywalizacji. Gdyby bowiem powyższa sytuacja zaistniała w ramach *Champions League*, to trzeci *RBLipsk* kontynuowałby grę w rozgrywkach europejskich, ale właśnie w ramach mniej prestiżowej *European League*.

***Polideportivo Granada 74* (dalej: *Old Granada*) oraz *Granada 74, SAD* (dalej: *New Granada*)**

Występowanie mechanizmu *MCO* we właściwości hiszpańskiej federacji piłkarskiej dotyczy sprzedaży udziałów w klubie *Ciudad de Murcia* (dalej: *Murcia*), który rywalizował w drugiej lidze hiszpańskiej. Transakcja uwzględniała oprócz sprzedaży prawa własności, sprzedaż praw do udziału w rywalizacji na poziomie drugiej ligi. Nabywcą był właściciel trzecioligowego klubu *Polideportivo Granada 74*.

Konsekwencją powyższej operacji handlowej była zmiana nazwy klubu *Murcia* na *Granada 74, SAD*, relokacja jego siedziby do innego miasta oraz zezwolenie na odejście z klubu dla zawodników, jeżeli ci nie zechcą przenieść się do miasta nowej siedziby. Zarówno *Old Granada*, jak i *New Granada* łączyła ponadto osoba prezesa. Mimo to transakcja została zaakceptowana zarówno przez władze ligi hiszpańskiej, jak również Najwyższą Radę ds. Sportu w Hiszpanii. Nadrzędne

²³ Zob. T. Grell, *Multi-Club Ownership in European Football – Part I: General Introduction And the ENIC Saga*, „Asser International Sports Law Blog” (24.10.2017), <https://www.asser.nl/SportsLaw/Blog/post/multi-club-ownership-in-european-football-part-i-general-introduction-and-the-enic-saga-by-tomas-grell> [dostęp: 20.05.2025].

władze piłkarskiej, tj. *Fédération Internationale de Football Association* (dalej: FIFA) oraz UEFA skrytykowały decyzję federacji hiszpańskiej. Podjęte zostały również kroki prawne.

Ostatecznie doprowadziło to do postępowania arbitrażowego przed CAS pomiędzy federacją a ligą. Panel arbitrażowy ocenił, że powyższe praktyki nie zagrażają uczciwości rywalizacji sportowej i konkurencji. Jedną z podstaw takiej oceny sporu w postępowaniu arbitrażowym był stosunek umowny między federacją i ligą w Hiszpanii, który umożliwiał tego typu sprzedaż praw do udziału w rywalizacji. Choć orzeczenie to dało niewątpliwie zadość ówczesnym regulacjom obowiązującym w hiszpańskiej piłce nożnej, to budzi ono poważne wątpliwości przy obiektywnym spojrzeniu na mechanizm MCO²⁴.

Niektóre zjawiska niepożądane towarzyszące stosowaniu mechanizmu MCO

Mechanizm MCO stanowi nie tylko zagrożenie dla równości szans w rywalizacji sportowej pomiędzy klubami sportowymi. Oprócz zagrożenia dla uczciwości konkurencji można wskazać też inne zjawiska niepożądane, które będą mu towarzyszyć, ze względu na korzystnie ukształtowane przez niego warunki. Konsekwencje te dotyczyć będą interesów prawnych i gospodarczych podmiotów trzecich (tj. np.: sportowców, pośredników lub producentów sprzętu sportowego), działających na poszczególnych rynkach sportowych.

Przede wszystkim najbardziej oczywistym i jednoznacznie nagannym zjawiskiem, mogącym wynikać z zastosowania mechanizmu MCO, może być proceder manipulowania rezultatami rywalizacji sportowej (*match fixing*). Działania tego typu wpływają nie tylko na bezpośredni rezultat klubów sportowych objętych „wielowłasnością”. W zależności od formatu rozgrywek, a zwłaszcza w takich przypadkach, gdy uczestnicy rywalizacji byli klasyfikowani w tabeli ligowej lub grupowej, manipulowanie rezultatami sportowymi pomiędzy klubami sportowymi pozostającymi w zależności MCO, może wpływać na ostateczny rezultat sportowy innych klubów sportowych spoza sieci. Również w rozgrywkach międzynarodowych, tak jak w sprawie AEK i *Slavia* przeciwko UEFA, taki skutek jest realny.

²⁴ D. Geey, *Multiple Football Club Ownership: Disparities Between Rules*, (Daniel Geey Blog), <https://www.danielgeey.com/done-deal-blog/multiple-football-club-ownership-disparities-between-rules> [dostęp: 20.05.2025].

Zajęcie określonego miejsca w takiej tabeli, jest dla uczestniczących zespołów źródłem różnorodnych korzyści (np.: w postaci premii finansowych, prestiżu czy możliwości dalszej rywalizacji) oraz konsekwencji negatywnych (np.: relegacji do rozgrywek niższego szczebla czy pogorszenia reputacji). *Match fixing*, przy zastosowaniu mechanizmu MCO, jest najbardziej jaskrawym, bezpośrednim i nagannym sposobem wypaczenia uczciwości rywalizacji sportowej²⁵.

Innym przykładem zjawiska niepożądanego, związanego z funkcjonowaniem mechanizmu MCO, mogą być wszelkie nierzetelne lub oszukańcze praktyki, w związku z kontraktowaniem zawodników²⁶. Po pierwsze, MCO stanowi w rzeczywistości ograniczenie sportowego rynku pracy (transferowego), patrząc przez pryzmat potencjalnej różnorodności pracodawców. Taki wniosek nie podlega dyskusji, lecz najwyżej rozpatrywany może być w zakresie skali takiego ograniczenia. Po drugie uzależnienie dwóch lub więcej klubów od strategii rozwoju pojedynczego właściciela sprzyja instrumentalnemu traktowaniu zawodników. Należy przy tym pamiętać o systemie „gromadzenia i przenoszenia” oraz o tym, jak w jego ramach kształtują się interesy klubów sportowych i samych sportowców.

Wywieranie presji na zawodników, aby ci migrowali na rynku transferowym, nie wedle własnej woli, lecz zgodnie z zamierzeniem właściciela skumulowanych klubów bardzo często wiązane jest z innymi formami nierzetelnego traktowania zawodnika przez jego pracodawcę. Praktyki takie najczęściej zmierzają do wykorzystania: niepełnej wiedzy zawodnika o jego sytuacji prawnej, braku doświadczenia i/lub reprezentacji przez profesjonalnych pośredników różnego rodzaju (np.: agentów, prawników czy doradców), pewnych cech osobowych (np. naiwności) lub emocji (np. szacunku wobec przełożonych) itp. W takim kontekście kluby sportowe mogą wprowadzać zawodników w błąd, stosować groźby czy też konkretne konsekwencje (np. trwałe przesunięcie do rezerwy lub zespołu niższego szczebla, albo separację zawodnika od drużyny). Jednocześnie udowodnienie stosowania takich praktyk jest dla zawodników bardzo trudne

²⁵ Zagrożenie dla uczciwości rywalizacji sportowej przez praktykę manipulowania wynikami rywalizacji sportowej dostrzegają nie tylko organizacje sportowe. Problemu tego dotyczy np. art. 10 ust. 1 lit. b *Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions*, <https://rm.coe.int/16801cdd7e> [dostęp: 20.05.2025].

²⁶ Warto jednak uwzględnić, że niezależnie od struktury właścicielskiej, kluby nadal pozostają dla zawodników miejscem zatrudnienia i z tego względu, wszelkie sankcje dyscyplinarne w postaci zakazu udziału w rywalizacji sportowej, zastosowane wobec klubów, równolegle kolidowałyby z interesami zawodników przez nich zatrudnianych. Jest to skomplikowane zagadnienie, gdyż trudno jest wskazać sankcję dyscyplinarną, która byłaby bardziej skuteczna względem podmiotów stosujących mechanizm MCO i jednocześnie nieoddziałująca na resztę sektora sportowego.

bądź niemożliwe. W ramach sieci *MCO*, ww. działania są dla danego klubu mniej ryzykowne chociażby ze względu na łatwiejszą możliwość uzupełnienia braków kadrowych lub realizacji określonego działania wobec zawodnika przy jednoczesnym zatrzymaniu praw federacyjnych i gospodarczych w ramach sieci *MCO*. Co więcej mechanizm *MCO* może też być wykorzystywany przy przeprowadzaniu tzw. transferów pomostowych²⁷, które zostały zdelegalizowane przez *FIFA*.

Wobec pozostałych uczestników rynku transferowego, stosowanie mechanizmu *MCO* może sprzyjać manipulowaniu wartością zawodników. Każde działanie w tym zakresie prowadzi do deregulacji rynku. Z perspektywy samych zawodników, zawyżanie cen transferowych spełniać może podobny skutek do stosowania cen zaporowych i tym samym utrudniać lub ograniczać przebieg kariery zawodniczej.

Wybrane procedury oraz regulacje organizacji sportowych i ustawodawców krajowych, przeciwdziałające mechanizmowi MCO

Oczywistym rozwiązaniem problemu stosowania mechanizmu *MCO* wydaje się wprowadzenie oraz skuteczne egzekwowanie, przez właściwe organizacje sportowe, regulacji mających na celu ograniczanie takich praktyk. W przypadku przepisów wprowadzanych przez konkretne organizacje sportowe, kwestia ochrony konkurencji przed skutkami mechanizmu *MCO* jest znacznie zróżnicowana, zwłaszcza na poziomie krajowych rozgrywek ligowych.

Na szczeblu nadrzędnych organizacji sportowych, również obowiązują regulacje delegalizujące stosowanie mechanizmu *MCO*. W europejskiej piłce nożnej, *UEFA Statutes 2024*²⁸ (dalej: *UEFAStat*) art. 7bis ust. 5, który dotyczy uczciwości konkurencji. Stanowi on, że zarówno osoby fizyczne, jak i prawne nie mogą sprawować kontroli ani wpływać na więcej niż jeden klub, należący do danego krajowego związku piłkarskiego. *UEFA* jednocześnie zobowiązuje w tym przepisie związki krajowe do wdrożenia stosownych procedur, w celu realizacji tej normy prawnej.

²⁷ Są to transfery zawodników mające charakter pozorny. Do przeprowadzenia tych transakcji wykorzystywany jest przeważnie klub pośredni, który nie jest docelowym miejscem zatrudnienia zawodnika. Takie praktyki mogą sprzyjać optymalizacjom podatkowym lub osiąganiem zysków przez podmioty trzecie, faktycznie niezaangażowane transakcją.

²⁸ *UEFA Statutes 2024* https://documents.uefa.com/v/u/07zyuoc_69TV_sHbFYvA2w [dostęp: 20.05.2025].

Przepis z art. 7bis ust. 5 *UEFAStat* jest konsekwencją wprowadzenia hierarchicznie nadrzędnego art. 20 ust. 2, wprowadzonego w *FIFA Statutes 2024*²⁹ (dalej: *FIFASat*), którego zwłaszcza ostatnie zdanie odnosi się do konieczności ochrony uczciwość jakiegokolwiek meczu lub rozgrywek, przed przypadkami sprawowania w jakikolwiek sposób kontroli nad więcej niż jednym klubem, przez jeden podmiot. Co szczególnie istotne powyższe standardy *FIFA* i *UEFA* nie rozróżniają amatorskiej, półprofesjonalnej lub profesjonalnej rywalizacji sportowej. Ogólne brzmienie przepisów art. 20 ust. 2 *FIFASat* i art. 7bis ust. 5 *UEFAStat* należy odnosić do ogółu podmiotów, a zatem uznać za chroniące kompleksowo przed zastosowaniem mechanizmu *MCO*.

W *Premier League* (dalej: *PL*) przepisy obowiązujące w sezonie 2024–2025 (ale także w latach wcześniejszych) wprost uniemożliwiają stosowanie mechanizmu *MCO*. Zgodnie z regułą podwójnych udziałów, określonej w art. I.2. – I.6. 2024–2025 *Premier League Handbook*³⁰ (dalej: *PLHB*), w stosunku do osób fizycznych (w tym oficjeli klubów piłkarskich, art. I.2. i I.3.):

Żadna Osoba nie może bezpośrednio ani pośrednio być zaangażowana lub posiadać jakiegokolwiek uprawnienia do decydowania lub wpływania na zarządzanie, albo administrację więcej niż jednego Klubu. Żadna Osoba nie może bezpośrednio ani pośrednio posiadać ani nabywać żadnych Znaczących Udziałów w Klubie, podczas gdy bezpośrednio lub pośrednio posiada ona jakikolwiek Pakiet Udziałów (w rozumieniu art. A.1.59. *PLHB* – dop. autora) w innym Klubie. Klub nie może ani bezpośrednio, ani pośrednio emitować Akcji o jakimkolwiek charakterze, ani przyznawać żadnego Pakietu Udziałów jakiejkolwiek Osobie, która bezpośrednio lub pośrednio posiada już Znaczący Udział w innym Klubie.

Ponadto mechanizm *MCO* jest zabroniony także w relacjach pomiędzy osobami prawnymi. Zgodnie z art. I.1.1. – I.1.6. *PLHB*, współwłasność pomiędzy klubami angielskimi jest zakazana zarówno w zakresie bezpośredniego bądź pośredniego wpływu na funkcjonowanie klubów, ale także w związku z uzależnieniem jednych podmiotów tego typu od drugih na płaszczyźnie finansowej (np. poprzez udzielanie pożyczek lub spłaty zadłużenia).

²⁹ *FIFA Statutes 2024* <https://digitalhub.fifa.com/m/16d1f7349fa19ade/original/FIFA-Statutes-2024.pdf> [dostęp: 20.05.2025].

³⁰ *Premier League Handbook* https://resources.premierleague.pulselive.com/premierleague/document/2025/04/11/12d05df7-ce74-43ac-9766-1f3c3594da74/TM1603-PL_Handbook-and-Collateral-2024-25_11.04.25_DIGITAL.pdf [dostęp: 20.05.2025].

Zgodnie z art. I.7. *PLHB*, stosowanie reguły podwójnych udziałów zostało rozszerzone także na wszelkie umowy, jakie mogłyby zostać zawarte przez kluby *PL* z podmiotami trzecimi. Przytoczone wyżej przepisy *PLHB* kształtują standard szerokiej ochrony konkurencji, przed mechanizmem *MCO*.

Wskazane wyżej przepisy *PL*, wydają się skutecznie przeciwdziałać możliwości do zastosowania mechanizmu *MCO*. We wspomnianej sprawie dotyczącej *Old Granada* i *New Granada* art. 17 ust. 1 dekretu królewskiego 1251/1999 w sprawie korporacji sportowych, również wydawał się regulacją skuteczną. Stanowił on, że:

Korporacje Sportowe oraz kluby uczestniczące w profesjonalnych zawodach na szczeblu państwowym nie mogą brać udziału bezpośrednio lub pośrednio w miejscu aktywności innej korporacji sportowej, która uczestniczy w tej samej rywalizacji zawodowej, lub w przypadku, gdy są one różne, ale odnoszą się do tej samej dyscypliny sportu³¹.

W sprawie *Old Granada* i *New Granada* faktycznie wykorzystano jednak pewne nieścisłości przywołanego wyżej dekretu. Co do zasady stanowił, że „korporacje sportowe” (tj. pewne typów spółek z branży sportowej) były zobowiązane do udziału w zawodach profesjonalnych. Co istotne, jako „profesjonalny poziom rozgrywek” ów dekret definiował dwie pierwsze ligi piłkarskie w Hiszpanii. Liga trzecia (regionalna) nie została zatem objęta ograniczeniami uniemożliwiającymi spółce władającej klubem na tym szczeblu rozgrywkowym, na przejście klubu z drugiej ligi³². Był to pierwszy element nieścisłości przepisów.

Element drugi, którego nie uwzględnił CAS, dokonując oceny sprawy *Old Granada* i *New Granada* to fakt, że ligi druga i trzecia funkcjonują w strukturze ligowej opartej na tzw. „spadkach” i awansach (*promotion-and-relegations system*), a więc cechującej się pewną „otwartością”. Fakt ten zasadniczo wpływa na skuteczność działania mechanizmu *MCO*.

Zależność tę wskazuje również Daniel Geey. Ponadto na poziomie krajowym oba kluby wciąż mogą zostać wylosowane do rywalizacji przeciwko sobie w rozgrywkach hiszpańskiego pucharu krajowego. Ów autor zajmuje stanowisko, zgodnie z którym, w razie zakwalifikowania *Old Granada* i *New Granada* do tej samej ligi (w przypadku awansu bądź spadku któregoś z tych klubów), nastąpić powinno zbyciem udziałów jednego z nich. W przeciwnym razie, taka

³¹ D. Geey, dz. cyt.

³² Tamże.

kwalifikacja obu zespołów powinna być uznać za nielegalną³³. Nie sposób jest odmówić słuszności takiej ocenie.

W polskiej piłce nożnej standard wyrażony w art. 20 ust. 2 *FIFASat* i art. 7bis ust. 5 *UEFASat* został uwzględniony w zapisach statutowych Polskiego Związku Piłki Nożnej. W art. 15 § 7 Statutu PZPN³⁴ (dalej: PZPNStat) zastrzeżono że:

Osoba fizyczna lub osoba prawna będąca członkiem lub posiadająca udziały albo akcje w klubie sportowym będącym członkiem PZPN nie może być członkiem lub posiadać udziałów albo akcji lub być członkiem organów lub władz innego klubu sportowego uczestniczącego we współzawodnictwie sportowym w piłce nożnej.

Stosowanie mechanizmu *MCO* może być uznane jako działanie niezgodne z regułami konkurencji, również w kontekście polskiego prawa antymonopolowego. Formą nadużycia w tym przypadku jest wykorzystanie pozycji dominującej przez przedsiębiorcę. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: UOKiK) zauważa, że samo posiadanie takiej pozycji, ani jej pozyskiwanie nie jest zakazane³⁵. Jednak w przypadku mechanizmu *MCO* specyfika branży sportowej sprawia, że już samo osiągnięcie pozycji dominującej stanowi automatycznie nadużycie jej względem pozostałych uczestników danego rynku, a przez to naruszenie reguł uczciwej konkurencji³⁶.

UOKiK w ramach swojej właściwości prowadził postępowania dotyczące sportu oraz ściśle wobec podmiotów sportowych, jednak nie rozpatrywał przypadku stosowania praktyk o charakterze *MCO*. Mimo to, warto przytoczyć decyzję Prezesa UOKiK z dnia 20 października 2022 r., która dotyczyła nałożenia kar pieniężnych na 16 klubów Polskiej Ligi Koszykówki S.A. (dalej: PLK), za ograniczanie konkurencji na rynku usług świadczonych przez profesjonalnych koszykarzy, poprzez ograniczenie wysokości wynagrodzenia. Porozumienie klubów PLK nie miało natury mechanizmu *MCO*, ale można w tym przypadku wysnuć luźne analogie ze względu na wystąpienie ograniczenia konkurencji na rynku wchodzącym w skład sektora sportowego. Zasadniczą różnicą, o której należy

³³ Tamże.

³⁴ Statut PZPN https://pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/5858-STATUT%20POLSKIEGO%20ZWI%20C4%84ZKU%20PI%20C5%81KI%20NO%20C5%BBNEJ%20TJ%20PO%20ZMIANACH%2020.10.2023.pdf [dostęp: 20.05.2025].

³⁵ UOKiK, *Działania niezgodne z regułami konkurencji*, <https://konkurencja.uokik.gov.pl/dzialania-niezgodne-z-regulami-konkurencji/> [dostęp: 13.05.2025].

³⁶ W rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. 1993 nr 47 poz. 211 ze zm.).

pamiętać jest skala nieuczciwego porozumienia oraz brak jednego właściciela, którego jednostronną decyzję w tej konkretnej sprawie zastąpiło nieuczciwe porozumienie niezależnych podmiotów. Co istotne, w uzasadnieniu przywołanej decyzji Prezes UOKiK zaznaczył dwie ogólne kwestie, które są bardzo istotne dla prowadzonych rozważań. Jednoznacznie oceniono, że specyfika działalności klubów PLK oraz ich funkcjonowanie w sektorze sportowym: „nie wpływa na wymogi przestrzegania (...) przepisów prawa ochrony konkurencji”. Kluby PLK zostały ponadto uznane przez Prezesa UOKiK za przedsiębiorców³⁷.

Podstawowe reguły polskiego i europejskiego prawa antymonopolowego jednoznacznie zabraniają ograniczania konkurencji oraz nadużywania pozycji dominującej. Tymczasem obie te formy działania faktycznie konstytuują mechanizm *MCO*. Przytoczona powyżej decyzja potwierdza z kolei, że sektor sportowy nie ulega wyłączeniu z zakresu prawa konkurencji. W świetle polskich i europejskich przepisów prawa konkurencji podmioty ograniczające konkurencję mogą zostać ukarane wysokimi karami finansowymi. Ponadto europejskie prawo konkurencji przewiduje też możliwość nakładania kar pozbawienia wolności dla osób fizycznych zarządzających podmiotami ograniczającymi konkurencję. Gromadzenie własności w ramach *MCO* ma na celu właśnie takie działanie.

Kumulacja praw niezbędnych do zarządzania określonymi klubami sportowymi może być postrzegana jako porozumienie o charakterze horyzontalnym (*quasi* kartelowym) i polegać na nieuczciwym podziale rynku. Ocena taka wydaje się uzasadniona zwłaszcza w kontekście wcześniejszych uwag na temat szczególnej natury konkurencji w sporcie. Działalność klubów sportowych w Polsce (jako podmiotów gospodarczych), a także podmiotów potencjalnie mogących wywierać wpływ na ich funkcjonowanie, wykracza poza stwierdzoną ustawowo autonomię sportu i powinno podlegać ochronie antymonopolowej.

Podsumowanie

MCO jest niewątpliwie jednym ze sposobów uzyskania przez jeden podmiot pozycji dominującej nad innymi, w ramach zespołowej rywalizacji sportowej. Współcześnie stosowanie tego mechanizmu określane jest kolonizowaniem danego rynku sportowego, gdzie podmioty zamożniejsze podporządkowują sobie

³⁷ Decyzja Prezesa UOKiK z 20 października 2002 r., DOK-1.410.2.2021.AG.JS, https://decyzje.uo.kik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf, pkt 204, 207 [dostęp: 19.10.2025].

te mniej zamożne. W ten sposób tworzą z nich swoje zaplecze (np. treningowe³⁸) i jednocześnie pogłębiają dystans względem pozostałych uczestników rywalizacji.

Ponadto MCO niewątpliwie ma na celu popularyzację marki³⁹. W tym kontekście mowa przede wszystkim o wywołaniu pozytywnych skojarzeń w umysłach kibiców, aby ci wspierali (m.in. finansowo) również inne kluby sportowe, pozostające własnością podmiotu, do którego należy ich ulubiony klub. W takim przypadku można mówić wręcz o swoistym „transferze” kibiców, doping (kibicowania) lub popularności. Tak ujęta „wielowłasność” ukierunkowana jest przede wszystkim na zwiększanie dochodowości i wspólne wspieranie działalności podmiotów należących do danej sieci MCO, a nie na bezpośrednie ograniczanie pozycji konkurentów poprzez zagarnianie przestrzeni rynkowej.

W przestrzeni publicznej pojawiają się różnego rodzaju opracowania i analizy na temat funkcjonowania mechanizmu MCO. Zgodnie z jednym z nich, w październiku 2021 r., łącznie 156 klubów piłkarskich na Świecie było dotkniętych działaniem mechanizmu MCO, a aż 106 w Europie⁴⁰. Skala i charakter tego zjawiska powinny budzić zaniepokojenie, gdyż mechanizm MCO może stanowić realne zagrożenie dla uczciwości konkurencji w różnych jej aspektach. „Wielowłasność” klubów sportowych, poprzez umożliwienie jednemu ośrodkowi decyzyjnemu podejmowania kluczowych decyzji dla funkcjonowania co najmniej dwóch (a często więcej) klubów sportowych, stanowi fundament dla uzyskiwania nieuzasadnionej przewagi nad pozostałymi uczestnikami rywalizacji. Tak osiągnięta przewaga pozwala m.in. na: tworzenie strategii zmierzających do ugruntowania nierównowagi konkurencyjnej, zwiększenie potencjału szkoleniowego, wzmocnienie pozycji przetargowej na rynku transferowym oraz na sprawniejsze dokonywanie transakcji transferowych (czasowych i definitywnych) pomiędzy podmiotami objętymi „wielowłasnością”.

Potencjalny negatywny wpływ MCO na istotę sportu, tj. rezultaty sportowe (tzw. *match fixing*) wydaje się być oczywisty. Organizacje sportowe, np. w piłce nożnej, zidentyfikowały zagrożenie manipulacji w tym zakresie, wprowadziły

³⁸ M. Szadkowski, *Czas piłkarskiej kolonizacji*, „Gazeta Wyborcza” (10.05.2017), <http://wyborcza.pl/7,154903,21791557,czas-pilkarskiej-kolonizacji.html> [dostęp: 19.10.2025], A. Dawidziuk, M. Wąsowski, *Legia podpisze trzy umowy o współpracy w Polsce*, „Przegląd Sportowy” (13.06.2013), <https://www.przegladsportowy.pl/pilka-nozna/pko-ekstraklasa/legia-warszawa/legia-podpisze-trzy-umowy-z-polskimi-klubami-o-wspolpracy/8cpzrdg> [dostęp: 19.10.2025].

³⁹ Zob. D. Bocchieri, dz. cyt.

⁴⁰ Zob. S. Menary, *Multi-club ownership in football challenges governance at many levels*, „Play the Game”, (27.10.2021), https://playthegame.org/news/news-articles/2021/0673_multi-club-ownership-in-football-challenges-governance-at-many-levels/ [dostęp: 13.05.2025].

przepisy zakazujące stosowania *MCO* i podejmują działania w celu ich egzekwowania⁴¹. Z drugiej strony, negatywny wpływ *MCO* na ogólną mobilność zawodników i funkcjonowanie rynku transferowego w danej dyscyplinie wydaje się pomijany. Podczas gdy ochrona uczciwości rezultatów sportowych jest zauważalna, to potencjalny negatywny wpływ tego mechanizmu na ceny transferowe (np. ich zawyżanie) wydaje się być poza kontrolą organizacji sportowych. Podobny zarzut można wytoczyć w zakresie ochrony zawodników, którzy są zatrudnieni przez klub sportowy pozostających w sieci „wielowładności”. Choć powiązania między klubami w ramach *MCO* mogą być oceniane, jako sprzyjające rozwojowi zawodników, to równolegle w ramach tych powiązań możliwe jest wywieranie na nich presji, gdyż generalnie dążą do gromadzenia praw federacyjnych i korzystania z praw gospodarczych, które się z nimi wiążą.

Skuteczność i przejaw *MCO* są wysoce zróżnicowane. Zależą one od wielu różnorodnych czynników, takich jak: charakterystyka właściciela klubów sportowych, samych klubów znajdujących się we władaniu, konstrukcji rozgrywek krajowych, w których one rywalizują, regulacji wprowadzanych na szczeblu krajowych organizacji sportowych oraz systemów prawnych, które te podmioty otaczają. Oznacza to, że funkcjonowanie poszczególnych sieci w ramach „wielowładności” może być różnorodne i dodatkowo zmienne w czasie, w zależności od dynamiki sektora sportowego, tj. takich nieprzewidzianych okoliczności jak np.: osiągnięcie konkretnego sukcesu sportowego, wyszukanie oraz wytrenowanie wysoce utalentowanego zawodnika, rozszerzanie bądź ograniczenie sieci *MCO* danego właściciela itp. Niezależnie jednak od takiego zróżnicowania, omawiany mechanizm powinien być jak najszerzej analizowany i regulowany przez organizacje sportowe, w celu minimalizacji wszelkich możliwych nadużyć.

Funkcjonowanie branży sportowej od bardzo dawna wiąże się z działaniami i relacjami o charakterze nieoficjalnym. Istnienie niejasnej siatki powiązań osób decyzyjnych oraz podejmowane przez nie posunięcia, gdy sukces sportowy i gospodarczy nie musi oznaczać tego samego, sprzyja mechanizmowi *MCO*. Główny ciężar przeciwdziałania takim praktykom spoczywa na organizacjach sportowych i ich zdolności do kształtowania regulacji oraz kontrolowania działania sektora sportowego w danej dyscyplinie.

⁴¹ Dokonując przesunięć (degradacji) klubów sportowych będących własnością tego samego podmiotu, w przypadku potencjalnego ich zakwalifikowania do tych samych rozgrywek międzynarodowych (np. degradacja *Crystal Palace* z Ligi Europy do Ligi Konferencji w sezonie 2025/2026).

Bibliografia

Literatura

- Blanpain R., *Legal Status of Sportsmen and Sportswomen Under International European and Belgian National and Regional Law*, Haga–Londyn–Nowy Jork 2003.
- Bocchieri D., *Multi-Club Ownership in Football as Diversification of the Business Portfolio*, <https://en.calcioefinanza.com/> [dostęp: 20.05.2025].
- Cain L.P., Haddock D.D., *Similar Economic Histories, Different Industrial Structures: Transatlantic Contrasts in the Evolution of Professional Sports Leagues*, „The Journal of Economic History” 2005, vol. 65, nr 4.
- Cherpillod I., de Dios Crespo Pérez J., *Club Ownership*, [w:] *CAS and Football: Landmark Cases*, red. A. Wild, Haga 2012.
- Dawidziuk A., Wąsowski M., *Legia podpisze trzy umowy o współpracy w Polsce*, <https://www.przegladsportowy.pl/> [dostęp: 20.05.2025].
- Geey D., *Multiple Football Club Ownership: Disparities Between Rules*, <https://www.danielgeey.com/> [dostęp: 20.05.2025].
- Grell T., *Multi-Club Ownership in European Football – Part I: General Introduction And the ENIC Saga*, <https://www.asser.nl/> [dostęp: 20.05.2025].
- Kolasiński M.K., *Characteristics of sport-related relevant markets and their consequences*, „European Competition Law Review” 2019, vol. 40, iss. 12.
- Menary S., *Multi-club ownership in football challenges governance at many levels*, <https://playthegame.org/> [dostęp: 20.05.2025].
- Quansah T.K., Breuer Ch., *Multi-club ownerships (MCOs): a critical analysis of transfer dynamics and sports integrity*, „European Sport Management Quarterly” 2025, <https://doi.org/10.1080/16184742.2025.2474581> [dostęp: 20.05.2025].
- Szadkowski M., *Czas piłkarskiej kolonizacji*, „Gazeta Wyborcza”, (10.05.2017), <http://wyborcza.pl/> [dostęp: 20.05.2025].
- Thomas D., *The retain and transfer system*, [w:] *Handbook On The Economics of Sport*, red. W. Andreff, S. Szymanski, Cheltenham–Northampton 2006.
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, *Ograniczanie konkurencji*, <https://konkurencja.uokik.gov.pl/> [dostęp: 20.05.2025].
- Van den Brink J.P., *EC Competition Law And the Regulation of European Football*, „Sports Lawyers Journal” 2000, vol. 7.

Akty prawne

- 2024–2025 Premier League Handbook.
- Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions.
- FIFA Statutes 2024.
- Statut PZPN.
- UEFA Statutes 2024.
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. 2024 poz. 1846).

Rozstrzygnięcia organów jurysdykcyjnych

Decyzja KE z 25 czerwca 2002 r. dotycząca sprawy ENIC przeciwko UEFA, COMP/37 806.

Decyzja Prezesa UOKiK z 20 października 2002 r., DOK-1.410.2.2021.AG.JS.

Wyrok CAS z 20 sierpnia 1999 r., 98/200.

Wyrok TSUE z 12 grudnia 1974 r., C-36/74.